

(Subjective part Part II)

سوال نمبر 4: صنیر نیازی کو موضوع سے اسلوب دے
حوالے نال وکھری شاعری کردے نیش ویر واکرو۔

کل علام صنیر نیازی

تعارف:

قبیلم پاکستان توں لجد جدید پنجابی شاعری وچ صنیر نیازی
دانان سمجھتوں غایا اے اوہناں دی شاعری موضوع سے
اسلوب دے حوالے نال ہم عصر شاعران توں بالکل وکھری اے۔

صنیر نیازی دی سجا شاعری:

صنیر نیازی توں ڈر دا اقل

آکھیا جاند اے۔ صنیر نیازی ڈر سے لڑائیاں توں مختلف

اشاریاں نال بیان کردا اے تے فرمائیاں توں ختم کرن لئی

ساڈا حوصلہ وی وکھراندا اے۔

صنیر نیازی دی مشہور غزل:

ہوئی دے حیلے

کس دا دوش سیس دانیس سی

ایہہ گلاں کن کرن دیاں نیس

ویلے نگہ گئے توبہ والے

راتاں ہیر کے ہیرن دیاں نیس

کچھ اونچ وی دایوواں اوکھیاں سن
 کچھ مینوں مرن دا شوق وی سی
 کچھ شیر دے لوک وی ظالم سن
 کچھ مینوں مرن دا شوق وی سی

ڈر داپیلو:

انہاں نے اپنے ارد گردیاں بڑائیاں نوں
 شعراں وچ علامتاں دے ذریعے بیان کیتا اے۔

سے وریدے مینہ وچ ٹریا جاوال دات سی بہت ای
 اپنے ای پرچھاویں کولوں دل نوں ڈراون والی
 شاں شاں کر دے ڈکھ پیل دے انھیاں دیاں
 اوس رات تے بویتے لوی جھل گئے گھر دیاں دایوواں
 منیر نیازی دا ایہہ شعر انہاں دی نظم سنواری دات
 دا اے اس شعر وچ ورید ا مینہ ، پرچھاویں ،
 انھیاں د اداں سب علامتاں نیں ظلم ، جبر تے ظلم و ستم
 دیاں ۔ کچھ جس پر منیر نیازی انہاں سب بڑائیاں
 دے خلاف سانوں مسلسل ٹردے رہن دا درس دتا اے
 کدی وی سمجھ تے حوصلہ نہ یارن دی تلقین کیتی اے
 منیر نیازی اپنے شعراں وچ علامتی نظام کچھ اونچ
 استعمال کر دے نے کہ

لال جھوار

دُیناں

چیکاں

کے گھردیاں سندھان اُتے دسن چھٹاں الال پھوار دیاں
 ادھی داتی بوسے کھر کھن ڈیناں چبھاں مار دیاں
 روحاں وانگوں بولوں ننگھن بھیاں باسی پل دیاں
 قبرستان دے دتے دسن کوکان پیرے دار دیاں

منیر نیازی سالوں انیاں چیزاں توں ڈرا کے نکلا نیسی
 جھٹھیا سالوں سماج دیاں بڑائیاں دا بھرہ دکھائے
 اُس آسے اُسید، حوصلہ، ہیمنے تگن دیندا
 اگلے آسے انیاں بڑائیاں توں تھیک کر بیٹے۔

اُس تے اُسید:

سے قہا لے کے اسی واپس فریاد عمر دا رخ کیتا نیسی
 زیر سی یا اوہ امرت سی سب انت تے جا بے بنیا نیسی
 مینوں جیڑی ڈھن لگ جاندی فیر نہ اوس توں بنیا نیسی
 داٹاں وچ وی سفر اے مینوں دن وی ٹردیاں کٹا نیسی

منیر نیازی اپنے انیاں شعراں دے ذریعے سالوں اک
 اُس تے اُسید دتی ایہہ کہ جھیڑا دی کم شروع کرد
 اُس توں تکمیل تک بریاں وچ پیچانا جای دا اے۔
 انیاں شعراں وچ انیاں حوصلہ دیتا اے کہ حل
 حالات جا بے کٹے ہی مشکل بیوں اپنی آخری ساہ
 تک لڑنا چکے ضروری اے۔

سانجھی بہت:

۷ سرتے گھپ، سیرتے دھرتی اُتے مال
 تیریں کُنڈے زبردے لبوچ بھجے وال
 جتن کروچ دوستو، توڑو موت دا جال
 پھڑ مڑ لئی ادئے دا بچھا، کڈھوئی تگھی تان
 وار کوئی تیر اوئے مرزیا، کھجے کے دل اسمان

سنیر نیازی نے اس آک شعر وچ دو لوک داستان
 بیان کیاں نے دا بچھوئے مرزے دی کہ اتہاں
 اس طرح نیادی نال معاشرتی کوجھاں دی اصلاح
 کیتی ایہ۔

انت دا حوصلہ:

۷ چا بہاں جے تے بندوی کردیاں
 بس ایہہ تماشا دُنیا دا
 پتھو دا اک اشارہ کر کے
 کھوہ لو ان پاسا دُنیا دا
 پر بس تے اجے انت نہیں ویکھیا
 بیون دے دنگھے رازاں دا

سنیر نیازی اپنے انہاں شعراں دی درد نال انت
 دا حوصلہ دیندیں نے کہ انسان دے اندر سمیت ہی

ذیادوں کا مطالعہ سے محنت ہونی ہے۔ انسان لمبی
کچھ وی شکل بنی۔

رومانیت:

صنیر نیازی ہول رومانیت دی عجب
ڈھنگ سی ادبیاں نوہیں نزدئے اشعار سے
علامتوں استعمال سیناں رومانی رنگ بنی۔

سے ماکھرا پھل گلاب دا
تے چائن دورگی آھ
بہل چیت ویا کھدا
ایس رڑی دا لک

ٹکری گل:

صنیر نیازی دی شاعری نے پنجابی
شاعری وچ آک نوہیں طرز دی تاریخ رکھی ہے۔
صنیر نیازی حقیقت پسند ہے، بدلاؤ سے
انقلاب دا چاہن والا ہے۔

سوال نمبر 7: "لول مٹی دیا باویا" دے ڈرامیاں
وجوں کسے سبق ملدا اے؟

تعارف:

سجاد حیدر دا پنجابی زبان و ادب وچ ڈرامے
تے خاص کر کے ریڈیائی ڈرامے دے حوالے نال سبھ
نالوں ایہم تے اچانناں اے۔ لول مٹی دیا باویا ریڈیو
ڈرامیاں دا مجموعہ اے۔ ایہدے وچ شامل ڈرامیاں
دی تعداد پنج ایہے۔

1) سیج دا بہاندا
2) لول مٹی دیا باویا
3) گگھو گھورے
4) پنجر
5) جیناں نہیں بندروالے

ڈرامیاں وچوں سبق دا جائزہ

1) سیج دا بہاندا وچوں سبق اندرلی دنیا دی تعمیر

اس ڈرامے وچ دو کردار سن

سرخوش تے ایفنا

سرخوش مل دا مالک سی تے ایفنا اس دا ضمیر سی

سرخوش انتھائی لالچی تے خود غرضی سی۔ اوہدے

ٹی دو پیہ پیہ ای سب کجھ اے۔ ادا بہت ہی ضرور

نال گُل کر ریا سیوندا اے کہ اچانک پیل وچ زور
 وار دھماکا ہو جاندا اے۔ اوہ پیل نوں نالے لاوا
 کہ اپنی دولت سنبھالن دی فکر وچ لگ جاندا اے
 سجاد حیدر نے اویدا ہمزاد "اپنا" تخلیق کر کے
 اسی دے مضمیر نوں جگایا اے۔ جسے آفرقار ستر خدش
 دی اندر لی دنیا دی تعمیر سیوندا اے کیونکہ اسدا
 مضمیر اسنو جگاندا اے کہ عزیزیاں دی مدد کر،
 ظالم نہ بنن جسے راستے آجا۔

پیل مٹی دیا باو پیاو چوں مضمیر پیل دی اصلاح:

اس ڈرامے وچ کردارے
 ناچی، باوا، سیٹھ اقبال عرف بلوچی،
 میڈم جی، ڈومنی

اس ڈرامے وچ ناچی گھردی ڈگرانی سیوندا اے
 جس کول اک بکری دا باو سیوندا اے۔ جسے ادا
 باوا ناچی دے مطابق بولدا وی اے۔ سیٹھ اقبال پیل
 کمان وچ مصروف سیوندا اے۔ جسے میڈم جی میک
 اپ وچ مصروف رہندی اے۔ جسے اُنہیاں دا بٹھر
 ڈومنی اپنے آپ نوں تنہا سمجھدا اے۔ اوہ اک
 دن اپنے ابو نوں بیٹا اے "ابو جی کیوں لوکاں دا
 فن جوئس لگے اوہ"۔ اک دن ڈومنی ماں اسی
 گُل پیل اے کہ ناچی باو مے نال گلاں وی کردی

اے۔ جسے روئی کیندا اے کہ اگر انسان دابل صاف
 بیوے سے اس دایقیں جنتہ بیوے پٹھروی بولہیں
 روئی وی باوے نال فلان کردا اے کیوند روئی دا
 دل صاف بیوند اے تے ادہ اپنے باپ وی املا
 کرنا چیندا اے۔ دل وی اصلاح چھوے
 طبتے نال زیادتی اسی بیانی دتے ہونے۔

بی گھو گھوڑے (الچ تے بیوے دا بھاری)

اس ڈرامے دے کردانے:
 بردا، بانہی، سرس، لکھی، لاڈا،
 سوداگر، سردار

اس ڈرامے وچ سرس (صراف) بیوند اے تے
 بیٹہ بی لالچی بیوند اے۔ سرس دی بیوی لکھی
 بیٹہ بی عیاش پرست تے حوس دی ماری بیوندی
 اے۔ اونیاں دا پتر لاڈا وی بیٹہ بی عیاش
 پرست بیوند اے۔ ادہ اک دن اک بانہی لے کے
 آندا اے جس داناں نلکھی بیوند اے۔ تے بردا
 نلکھی نوں بہت تے حوصلہ دیندا اے کہ ظلم دے
 خالف کھری بیوجا۔ تے سکھن اسی دی گل من کہ
 بیوے بیوجا دی اے تے جیوں لاڈا اسی تھے قریب
 آندا اے ڈر جاندا اے۔ اسی بیانی نوں تن سبتی
 ملرے تے لالچ بڑی بلا، حوس دے بیجاری
 تے بہت دی جیت۔

پنجرہ: سبق برائی نسل ادا چھائی دا حکم:

کردار: راء آدم خان، پاپا جیری،
شادی خان، سخی صولا، مائی مبران

اسی بیاننی وچ راء آدم خان اک ظالم سردار پوندا
اے اک دن نواب صاحب تے آدم خان دی
گرائی بیونہی اے تے راء آدم خان نواب صاحب
نوں پنجرہ وچ بند کر دینا اے۔ اک دن اک پاگل
اسی نوں تنگ کردا اے تے ایہہ اسی پاگل نوں وی
فاردیندا اے۔ فر راء آدم وی قیدیو جاندا اے
تے اسی پاگل دی صاں راء آدم لئی کھانا لے کے
آئی بیونہی اے تے راء آدم اسی نوں میندا اے
میں نیی کھانا توں اس وچ زیر صلائی اے۔ تے
صاں میندی اے (جھلیا ماواں دی کدی زیر
کھواندیاں تے) اسی توں سیتی ملدا اے کہ
برائی نوں توہی اچھائی نال فہم کر سکرے اوہ

جیمیناں تین ننرا اولے: سبق نفسیاتی مسائل

کردار: منزجی، پاپا، آشی بروبی، ریاض
راشد

اس کیلئے جو نفسیاتی مسائل سے زور دتا گیا ہے
 کہ شادی توں پہلے نفسیاتی مسائل حل کرنا
 اتنا ضروری ہے کہ سادہ معاشرہ ان مسائل کو
 بالکل دیکھا نہیں دیندا۔